

26.3.2024

Sämikielâ lävdikodde

ČUÁKKIMTIÄĐOH

Äigi 26.3.2024 tme 9.00

Päikki Káidusčuákkim / Zoom

UÁSIVÁLDEEH

Jesâneh

Laura Niittyvuopio-Valle, saavâjodetteijee (Kuáv)
Anni Ahlakorpi, värisaavâjodetteijee (Čiž)

Ara Aikio, lävdikode jeessân (SDP)

Anna-Katariina Feodoroff, lävdikode jeessân (Nuorttâlij sijdâčuákkim)
Kari Guttorm, lävdikode jeessân (VS)
Terhi Harju, lävdikode jeessân (Sämitigge)Per-Oula Juuso, lävdikode jeessân (Sämitigge) Pigga
Keskitalo, lävdikode jeessân (Kuáv) Sammol
Lukkari, lävdikode jeessân (Kok.)
Ristenrauna Magga, lävdikode jeessân (Sämitigge) Petra
Magga-Vars, lävdikode jeessân (Sämitigge) Uula
Tapiola, lävdikode jeessân (Kuáv)
Marko Tervaniemi, lävdikode jeessân (Sämitigge)Tuuli Miettunen, oovdânpyehtee
Joanna Saijets, pevdikirjetuálleeTuulhah
Anna Morottaja
Anna Lumikivi
Riitta Orti-Berg
Elen Anne Sara

ÄÄŠIH § 14-23

VUÁLÁČÁÁLLUSEH

Laura Niittyvuopio-Valle
lävdikode saavâjodetteijee

Sámikielâ lävdikodde

Äššilisto

ÄŠŠILISTO

14§ Čuákkim lavâlâšvuotâ já meridemváldálâšvuotâ	1
15§ Pevdikirje tärhistejee valjim	3
16§ Pargo-oornig tuhhiitem	4
17§ Ciälkkámuš palvâlusâi ornimohjelmist já soti-palvâlemstrategiast	5
18§ Ciälkkámuš ruttâtuálu vuáháduštemohjelmist	
19§ Säämi kielâlaavâ 31 § miäldásii staatâtorjuu uuccâm ihán 2024	7
20§ Sámikielâ stivrimjuávhu ihemuštâlusâst iävtuttum tooimâi čuávum	8
21§ Tiättun: Laapi pyereestvaijeemkuávlu já Sämitige ihásâš ráđádállâm	10
22§ Tiättun: lärutáttum sámikielâ lävdikoddeest sehe uđđâ jeessân nomâtem	12
23§ Eres ääših	14

Sämikielâ lävdikodde

Äššillisto

14§ Čuákkim lavâlášvuotâ já meridemváldálášvuotâ

Sämikielâ lävdikodde 14 § 26.3.2024

148§ Toimâorgaan meridemvyevih

Toimâorgaan puáhtá kiedâvuššâđ ääši eikusii čuákkimistis, mast čuákkim uásálisteeh láá mielđi čuákkimsaajeest. Eikusii čuákkimist pyehtih kevttid šledgâlii äššihaldâšem- teikâ jienâstemvuáhâduv. Muulsâiävtulávt pyehtih čuákkimistid šledgâlii toimâmpirrást, moos uásivâldeeh uásálisteh šledgâlii ohtâvuodáin (šledgâláš čuákkim). Toimâorgaan puáhtá meiddei toohâđ miärdâsâid kiddâdum šledgâlii meridemmonâttâlmist ovdil čuákkim (šledgâláš meridemmonâttâllâm). Kuávlustivrâ teikâ virgehaldâšeijee, kiäm tot lii nomâttâm, västid, ete teknisiih piergâseh, vuáhâdulah já tiätujotolâhohtâvuodah, maid šledgâlii čuákkimáid já šledgâlii meridemmonâttâlmân taarbâš, láá ääigitásâsih já tiätutorvoliih vuovijn, maid laavah väätih.

149§ Šledgâláš čuákkim

Toimâorgaan puáhtá čuákkimistid šledgâlávt. Kiddâdum šledgâlii čuákkimân puáhtá uásálistid tuše taggaar saajeest, mast syeligâsâst toollâmnâál tiäđuid já čuákkim savâstâlmijđ iä pyevti ulguupiäláliih kuullâđ ige uáinid.

151§ Čuákkimäigi já -saje

Toimâorgaan meerrid čuákkimijdis ääigi já saje. Čuákkim tuálloo meiddei, jis saavâjodetteijee ana čuákkim taarbâšlâžžân teikâ eenâbloho toimâorgaan jesâniñ taha saavâjodetteijei iävtuttâs čuákkimistmist almottum ääši kiedâvuššâm tiet. Talle saavâjodetteijee meerrid čuákkimääigi. Saavâjodetteijee puáhtá agâstâllum suujâst maassâdkeessiđ čuákkim.

152§ Čuákkimpovdiittâs

Čuákkimpovdiittâs addel saavâjodetteijee teikâ jis sun lii iästulâš te vârisaavâjodetteijee. Čuákkimpovdiittâsâst kalga almottid čuákkim ääigi já saje sehe aašijd, moh láá kiedâvuššâmnâál.

Čuákkimpovdiittâsâst kalga muštâlid, maid toimâorgaan meridemvuovijd mon-uv ääši peht kyerih. Jis ääši kiedâvušeh šledgâlii meridemmonâttâlmist, kalga povdiittâsâst almottid, mon räi ääši kalga kiedâvuššâđ šledgâlávt. Äššillisto, mii siskeeld čielgim

Sämikielâ lävdikodde**Äššilisto**

aašijn, moh láá kiedâvuššâmnaál já iävtuttâsâid toimâorgaan miäradâssân, vuolgâttuvoo čuákkimpovdiittâs mielđi. Eromâš suujâst äššilisto teikâ ovtâskâs ääši čielgim já miäradâsiävtuttâs pyehtih vuolgâttid maneláá. Äššilisto lahtosijd já miäldusmateriaal vuolgâtteh äššilisto fáárust kuorâttállâm mielđ, ko árvuštâleh toimâorgaan jesânij tiäđu- uázžumtáárbuid. Jis äššilistoost, lahtosijn teikâ miäldusmateriaalist láá tiäđuh, maid kalga toollâđ syeligâsâst, äššiliiston čálloo tiätu syeligâsâsttolâmist.

Čuákkimpovdiittâs vuolgâttuvoo jesânáid já iärasáid, kiäin lii mielđiorroomvuoigâdnuotâ teikâ -kenigâsvuotâ, vuovijn, mon toimâorgaan meerrid. Sämikielâ lävdikode čuákkimpovdiittâsah já äššilistoh vuolgâttuvvojeh suomâkielân já sämikieláid.

153§ Šleđgâlâš čuákkimpovdiittâs

Čuákkimpovdiittâs, äššilisto, lahtosijd já miäldusmateriaal pyehtih vuolgâttid šleđgâlâvt. Talle kuávlustivrâ teikâ virgehaldâšeijee, kiäm tot lii nomâttâm, västid tast, ete teknisiih piergâseh, vuáhâduvah já tiätujotolâhohtâvuodah, maid taas taarbâš, láá kevttimnáál.

Laahâ pyereestváijeemkuávlust 108 § 2-3 mom: Eres toimâorgaan ko kuávluváldustivrâ lii meridemváldálâš, ko paijeel peeli jesânij láá mielđi. Mielđi orroon annoje meiddei toh toimâorgaan jesâneh, kiäh uásálisteh čuákkimân šleđgâlâvt.

lävtuttâs Ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palválusah

Saavâjodetteijee paahud čuákkim lavâlâšvuodâ já meridemváldálâšvuodâ.

Miäradâs Saavâjodetteijee leehâi čuákkim tme 11.04. Čuákkim lii lavâlâš já meridemváldálâš.

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto****15§ Pevdikirje tärhisteijee valjim**

Sämikielâ lävdikodde 15 § 26.3.2024

Laapi pyereestvaijeemkuávlu haldättáhnjuolgádâs 172 § mielđ pevdikirje tolámist já siskáldâsâst västid toimâorgan saavâjođetteijee. Jis saavâjođetteijee já pevdikirjetuállee iävâ lah siämmáá uáivilist čuákkim joođoost, čálloo pevdikirje saavâjođetteijee uáinu mielđi. Pevdikirje vuáláčáálá saavâjođetteijee já nannee pevdikirjetuállee. Pevdikirje tärhisteh vuovijn, mon toimâorgan lii meridâm. Pevdikirje pyehtih vuáláčäällid já tärhistid šledgâlávť.

Sämikielâ lävdikoodán väljeje oovťâ pevdikirjetärhisteijee.

lävtuttâs Ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Sämikielâ lävdikodde väljee pevdikirjetärhisteijee.

Miärádâs Sämikielâ lävdikodde valjij pevdikirje tärhisteijen Petra Magga-Vars.

Sámikielâ lävdikodde

Äššilisto

16§ Pargo-oornig tuhhiitem

Sámikielâ lävdikodde 16 § 26.3.2024

lävtuttâs Ovdedemhovdâ, sámikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Miäradâs Sámikielâ lävdikodde tuhhit äššilisto miäldásii pargo-oornig.

Sämikielä lävdikodde**Äššillisto****17§ Ciälkkámuš palvâlusâi ornimohjelmist já soti-palvâlemstrategiast**

Laapi pyereestvaijeemkuávlv kuávlustivrâ 89 § 28.2.2024

Ruttâtuálu vuáháduttemohjelm já palvâlemstrategia**Pyereestvaijeemkuávlvujodetteijee 23.2.2024**

Kuávluvâldustivrâ meridij 19.2.2024 § 9 tuhhiittid ruttâtuálu vuáháduttemohjelm raamá-
/vuádujuurdâmiärádâs tääsist.

Ulmen lii meridid täärhib ruttâtuálu täsitiäduttemohjelmist sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs
palvâlemstrategiast kuávluvâldustiivrâst 22.4.2024. Kuávluvâldustivrâ meridij 20.11.2023 § 65 tuhhiittid,
ete tast oovdâskulij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia já ruttâtuálu vuáháduttemohjelm
valmâštállâm ovtâstittoo.

Pyereestvaijeemkuávlvulaavâ (laahâ pyereestvaijeemkuávlvust) 115 § 2 miel pyereestvaijeemkuávlv
ruttâtuáluvuávâm kalga rähtid nuuvt, ete tot lii täsitiädust tâi paijeelpâsulâš majemustâá nube
ruttâtuáluviävtuttâsive čuávoo ive loopâst. Laapi pyereestvaijeemkuávlv 5. nubástittum
ruttâtuáluviävtuttâs ihán 2023 (kuávluvâldustivrâ 18.12.2023 § 89) lii 86 M€ vyelipâsulâš.
Ruttâtuáluviävtuttâs ihán 2024 (kuávluvâldustivrâ 18.12.2023 § 81) lii ruttâtuálu vuáháduttemohjelmttâá
85,5 M€ vyelipâsulâš. Ruttâtuáluviävtuttâs 2024 tuálá sistees kuávlustiivrâ miärádâs 15.11.2023 § 441
miäldâsii ruttâtuálu vuáháduttemohjelm, mon miel ruttâtuálu vuáháduttoo pisovâvt 98 M€/ihe, mast 47
M€ olâšuvâ ive 2024. Ruttâtuálu 2024 vyelipâácu lii 38,5 M€, ko 47 M€ vuáháduttemtoomah láá porgum.
livijn 2023 já 2024 čoggâšum vyelipâásuid kalga luávdiđ majemustâá ive 2026 ruttâtuáluviävtuttâsâst.
Ruttâtuálu vuáháduttemohjelm euromeeri vuáduvâ taan vátâmâšân.

Staatârâädi meridij 21.12.2023 almosčuákkimstis, ete Laapi pyereestvaijeemkuávlv lovnâvâldimlove ihán
2024 lii 77 042 000 eurod. Lovnâvâldimlove nubástitmân pieijii kuittâg iävtuid, main tehâlumos lii vátâmâs
tast, ete pyereestvaijeemkuávlv kalga rähtid ruttâtuálu täsitiäduttemohjelm, mii visâsmit
pyereestvaijeemkuávlv lovnâtipšomnaavcâid já máhduvášvuodâ ornid lahâaasâtlid palvâlusâid.
Kuávluvâldustiivrâ tuhhiitem ruttâtuálu vuáháduttemohjelm raamá-/vuádujuurdâmiärádâs tääsist lii
toimâttum staatâvarijministeriön meriäâigi 23.2.2024 räi. Tot lii ruttâtuálu täsitiäduttemohjelm, mon
lovnâvâldimlove nubástitmân kyeskee miärádâs vâátâ.

Staatâvarijministeriö puáhtâ hilgođ ohjelm tâi vaattâđ ohjelm tievâsmittem, jis lii viehâ vises, ete toomah
iä pijssâá lovnâtipšomnaavcâi visâsmitmân. Almottâs ohjelm hilgomist tâi táárbust tievâsmittid ohjelm
kalga adelid pyereestvaijeemkuávlvun 8.3.2024 räi. Pyereestvaijeemkuávlv puáhtâ tievâsmittid ohjelm
staatâvarijministeriö kiedâvuššâm vuáduvd 25.4.2024 räi. Pyereestvaijeemkuávlv raportist ohjelm
olâšuumest ihepiälâsâvt staatâvarijministeriön.

Kuávlustivrâ meridij 17.1.2024 § 16, ete pyereestvaijeemkuávlvust algâtteh ubâ pargoviehân kyeskee
oovtâsttoimâmmonâttâlmijd adai nubâstusrâđâđâlmijd ton tiet, ko algâčielgiittâs vuáduvd ruttâtuálu
vuáháduttemohjelm, palvâlemstrategia sehe eres pyereestvaijeemkuávlv vuossâmuu toimâive äâigi
huámâšum toomâi nubâstus-/ovdedemtâárbui toomâin, maid pargoadeleijee kuorâttâl, pyehtih lede
stuorrâ pargoviehâvaikuttâsah.

Kuávlustivrâ meridij 17.1.2024 § 14 tuhhiittid ruttâtuálu vuáháduttemohjelm valmâštállâm äigitaavlu, mon
vuáduvd kuávluvâldustiivrâ miärádâs maŋa ulmen lii ovdâniđ čuávuvâvt:

- 19.2.-10.4.2024 ässei já palvâlusâi kevttei, pargovievâ sehe čonâsjuávhui uásâlistitem,
oovtâsttoimâmmonâttâlmij vaalmâšin porgâm, ciälkkámuštâttumeh já eres ääših sehe ohjelm
jotkâvalmâštállâm kuávluvâldustiivrâ radđiimist.

Sämikielä lävdikodde**Äššillisto**

- strategia olášuttemohjelpargo stivrimjuávhu já čuávumjuávhu čuákkim 12.3.2024, fáddán sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia valmâštállâm
- tiedtem sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia valmâštállâmtilleest kuávluvâldustiivrân 13.3.2024
- kuávlustiivrâ pargočuákkimeh čuákkimij 20. já 27.3.2024 ohtâvuodâst
- kuávlustiivrâ pargočuákkim 3.4.2024
- kuávluvâldustiivrâ seminaar vuáhâduttemojelmist já palvâlemstrategiast 8.-9.4.2024
- kuávlustiivrâ iävtut vuáhâduttemojelmist kuávluvâldustiivrân 10.4.2024
- tiedtem kuávlustiivrâ miärädâsiävtuttâsâst kuávluvâldustiivrân 16.4.2024
- kuávluvâldustiivrâ meerrid vuáhâduttemojelmist 22.4.2024
- kuávluvâldustiivrâ miärädâs toimâttuvoo staatâvarijministeriön 25.4.2024 räi
- miärädâsah 47 miljojn euro vuáhâduttemoimâi tovâttâm nubâstusâin ive 2024 ruttâtuáluävtuttâsân kuávluvâldustiivrâ čuákkimijn 22.4.2024 já/tâi 10.6.2024

Taan muddoost kalga väridid kuávdâš oovtâstpargokuoimijd já čonâsjuávhoid máhđulâšvuodâ celkkid ruttâtuálu vuáhâduttemojelm valmâštállâm várás. Ko sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia hammiittâs lii kiedâvuššum strategia olášuttemohjelpargo stivrimjuávhus, celkkimmáhđulâšvuotâ vijdeduvoo kuoskâđ meiddei palvâlemstrategia valmâštállâm.

Máhđuliih celkkeeh láá ovdebij celkkimrieggei vuáđuld el.

- Laapi kieldah
- Laapi litto
- Laapi kuávlu váldusuáppeornijdumeh: Julgâlii syergi union JAU Julgâlii syergi škuávlejum pargei ráđádâllâmornijdume JUKO Sosiaal- já tiervâsvuotâsyergi ráđádâllâmornijdume Sote rs
- Eennâmkodálâš ornijdumeráđádâllâmkodde
- Laapi finnodâhulmuuh
- Laapi kävppikáámmár
- Laapi IJP-kuávdâš
- Laapi PI-toimâttâh
- Laapi ollâopâttâh
- Laapi áámmátollâškovlâ
- Kemi-Torniovyeme škovlimkielâovtâstume Lappia
- Ruávinjaargâ škovlimkielâovtâstume Redu
- Sämitigge
- Laapi kuávlu evangelis-luteriliih já ortodoksisiih servikodeh

Sámikielâ lävdikodde**Äššillisto**

- eres oovtâstpargokyeimih já čonâsjuávhuh

Valmâštállâm- já meridemäigitaavlu tiet ciälkkámušâid tarbâšeh majemustáá 3.4.2024.

lävtuttâs Pyereestvaijeemkuávlvujodetteijee

Kuávlustivrâ meerrid

1. tuhhiittid jieijâs uásild valmâštállâm äigitaavlu já ovdánem čielgimuási iävtuttâs miäldásávt;
2. väridid oovtâstpargokuoimijd já čonâsjuávhoid máhđulâšvuodâ celkkid 3.4.2024 räi ruttâtuálu vuáháduštemohjelm sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia valmâštállâm várás.

Miärádâs Tuhhiittui.

Heli Trög poodij čuákkimân taan ääši kiedâvuššâm ääigi.

Lasetiäđuh Pyereestvaijeemkuávlvujodetteijee Jari Jokela
p. 040 5323 998
jari.jokela@lapha.fi

Strategiajodetteijee Sirkka-Liisa Olli
p. 040 662 9916
sirkka-liisa.oll@lapha.fi

Sámikielâ lävdikodde 17 § 26.3.2024

Čielgim

Ovdedemhovdá Tuuli Miettunen

Sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs orniimist adelum laavâ (612/2021, ornimlaahâ) 11 § miel pyereestvaijeemkuávlv kalga rähtid ruttâtuálus já tooimâs vuávám já jodettem várás sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia uáassin pyereestvaijeemkuávlustrategia. Palvâlemstrategiast kalga väldid huámášuumán 22 §:st uáivildum sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs väldikodálijd uulmijd. Palvâlemstrategiast pyereestvaijeemkuávlv meerrid jieijâs ornimovdâsvástádâsân kullee sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs kuhes äigikooskâ uulmijd. Lasseen pyereestvaijeemkuávlv piäjä palvâlemstrategiast uulmijd toos, maht sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlusâid olášuteh, ko váldá huámášuumán ässei táárbuid, páihálijd tiilijd, palvâlusâi finnimvuodâ já juksâmvuodâ sehe kuástádâsvaikutteijeevuodâ.

Pyereestvaijeemkuávlvust adelum laavâ (611/2021, pyereestvaijeemkuávlvulaahâ) 7.1 § miel pyereestvaijeemkuávlv västid toos lavvâin asáttum pargoi hoittáámist, pyereestvaijeemkuávlv ässee laavâst asáttum vuoigâdvuodâi olášumeest

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto**

Já palvâlemolesvuodâi oochtânheiviitmist sehe toi palvâlusâi já eres tooimâi, maid tot uárnee, oovtviärdásii finnimvuodâst (saje 1); táárbu, mere já kvaliteet miäruštâlmist (saje 2); pyevtittemvyevi valjiimist (saje 3); pyevtittem radđiimist já valjiimist (saje 4) sehe virgeomâhâžân kullee toimâvääldi kevttimist (saje 5). Ovdiiabeln kovvejum pyereestvaijeemkuávlv ornimovdâsvástádâs stivree meiddei palvâlemstrategia siskáldâs. Kuávluváldustivrâ meridij 20.11.2023 § 65 tuhhiittid, ete tast oovdâskulij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia já ruttâtuálu vuáháduttemohjelm valmâštállâm ovtâstittoo. Palvâlemstrategia pargon lii lahâaasâtlâžžân dokumenttin stivrid pyereestvaijeemkuávlv tooimâ njuolgist pyereestvaijeemkuávlustrategia vuálásâžžân äššikirjen. Ruttâtuálu vuáháduttemohjelm pelestis lii strategiolášuttemohjelmij, tegu palvâlemstrategia, vyelni oles instituutiost. Ohjelm tuáimá jođettem riäidun, mii čuákkee oochtân pyereestvaijeemkuávlv jieškote-uv oosijd.

Laapi pyereestvaijeemkuávlv haldâttâhnjuolgâdâs 37 § mielđ sämikielâ lävdikode pargon lii pyereestvaijeemkuávlvust adelum laavâ 33 § mielđ el. čielgâdid, árvuštállâđ já celkkid tast, maht kuávluváldustiivrâ miärádâsah vaikutteh kielâlij vuoigâdovuodâi vuávâlâšvuodâ olášutmân; sehe čielgâdid, árvuštállâđ já miäruštállâđ sämikielâlij já kulttuurmiäldásij palvâlusâi táárbu sehe čuávvuđ tai palvâlusâi finnimvuodâ já kvaliteet. Laseen sämikielâ lävdikodde addel kuávlustiivrân ciälkkámuš el. sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategiast.

Laapi pyereestvaijeemkuávlv lii čáállâm hammiittâs palvâlemstrategiast (lahtos 1).

Sämikielâ lävdikodde ciälkká (lahtos 2) palvâlemstrategiast jieijâs pargokuávlv uáinust.

Lahtoseh Lahtos 1 Ornimohjelm já palvâlemstrategia hammiittâs 12.3.2024

Lahtos 2 Ciälkkámuš palvâlemstrategiast

lävtuttâs **Ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah**

Sämikielâ lävdikodde ciälkká palvâlemstrategiast (lahtos 2).

Lasetiäđuh Tuuli Miettunen
ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah
tuuli.miettunen@lapha.fi
puh. 040 484 2676

Miärádâs Sämikielâ lävdikodde ceelhiij palvâlemstrategiast. Ciälkkámuš hámmejui lävdikode jesânij kommenttij já nubástusiävtuttâsâi miäldásávt. Nubásmittum ciälkkámuš lii labdosin.

Puddâ 11.50–12.39

Sämikielâ lävdikodde

Äššillisto

18§ Čiälkkámuš ruttátuálu vuáháduttemohjelmist

Laapi pyereestvaijeemkuávlv kuávlustivrâ 89 § 28.2.2024

Ruttátuálu vuáháduttemohjelm já palvâlemstrategia

Pyereestvaijeemkuávlvuođetteijee 23.2.2024

Kuávlvâldustivrâ meridij 19.2.2024 § 9 tuhhiittid ruttátuálu vuáháduttemohjelm raamá-
/vuáđujuurdâmiärádâs tääsist.

Ulmen lii meridid täärhib ruttátuálu täsitiäduttemohjelmist sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs
palvâlemstrategiast kuávlvâldustivrâst 22.4.2024. Kuávlvâldustivrâ meridij 20.11.2023 § 65 tuhhiittid,
ete tast oovdâskulij sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia já ruttátuálu vuáháduttemohjelm
valmâštállâm ovtâstittoo.

Pyereestvaijeemkuávlvulaavâ (laahâ pyereestvaijeemkuávlvust) 115 § 2 miel pyereestvaijeemkuávlv
ruttátuáluvuávâm kalga ráhtid nuuvt, ete tot lii täsitiädust tâi paijeelpásulâš majemustáá nube
ruttátuáluivtuttâsive čuávoo ive loopâst. Laapi pyereestvaijeemkuávlv 5. nubástittum
ruttátuáluivtuttâs ihán 2023 (kuávlvâldustivrâ 18.12.2023 § 89) lii 86 M€ vyelipásulâš.
Ruttátuáluivtuttâs ihán 2024 (kuávlvâldustivrâ 18.12.2023 § 81) lii ruttátuálu vuáháduttemohjelmttáá
85,5 M€ vyelipásulâš. Ruttátuáluivtuttâs 2024 tuálá sistees kuávlvustivrâ miärádâs 15.11.2023 § 441
miäldásii ruttátuálu vuáháduttemohjelm, mon miel ruttátuálu vuáháduttoo pisovávt 98 M€/ihe, mast 47
M€ olášuvâ ive 2024. Ruttátuálu 2024 vyelipáácu lii 38,5 M€, ko 47 M€ vuáháduttemtoomah láá porgum.
livijn 2023 já 2024 čoggâšum vyelipáásuid kalga luávdiđ majemustáá ive 2026 ruttátuáluivtuttâsâst.
Ruttátuálu vuáháduttemohjelm euromeeri vuáđuduvâ taan vátámâšân.
Staatâräädi meridij 21.12.2023 almosčuákkimstis, ete Laapi pyereestvaijeemkuávlv lovnâvâldimlope ihán
2024 lii 77 042 000 eurod. Lovnâvâldimlove nubástitmân pieijii kuittâg iävtuid, main teháluomos lii vátámâs
tast, ete pyereestvaijeemkuávlv kalga ráhtid ruttátuálu täsitiäduttemohjelm, mii visásmit
pyereestvaijeemkuávlv lovnâtipšomnaavcâid já máhđulâšvuodâ ornid lahâaasâtljđ palvâlusâid.
Kuávlvâldustivrâ tuhhiittem ruttátuálu vuáháduttemohjelm raamá- /vuáđujuurdâmiärádâs tääsist lii
toimâttum staatâvarijministeriön meriääigi 23.2.2024 räi. Tot lii ruttátuálu täsitiäduttemohjelm, mon
lovnâvâldimlove nubástitmân kyeskee miärádâs váátá.

Staatâvarijministeriö puáhtá hilgođ ohjelm tâi vaattâđ ohjelm tievâsmittem, jis lii viehâ vises, ete tooimah
iä pijssáá lovnâtipšomnaavcâi visásmitmân. Almottâs ohjelm hilgomist tâi táárbust tievâsmittid ohjelm
kalga adelid pyereestvaijeemkuávlvun 8.3.2024 räi. Pyereestvaijeemkuávlv puáhtá tievâsmittid ohjelm
staatâvarijministeriö kiedâvuššâm vuáđuld 25.4.2024 räi. Pyereestvaijeemkuávlv raportist ohjelm
olášuumeest ihepiälásávt staatâvarijministeriön.

Kuávlvustivrâ meridij 17.1.2024 § 16, ete pyereestvaijeemkuávlvust algâtteh ubâ pargoviehân kyeskee
oovtâstoimâmmonâttálmjđ adai nubástusráđádâlmjđ ton tiet, ko algâčielgiittâs vuáđuld ruttátuálu
vuáháduttemohjelm, palvâlemstrategia sehe eres pyereestvaijeemkuávlv vuossâmuu toimâive ääigi
huámâšum tooimâi nubástus-/ovdedemtáárbui tooimâin, maid pargoadeleijee kuorâttâl, pyehtih lede
stuorrâ pargoviehâvaikuttâsah.

Kuávlvustivrâ meridij 17.1.2024 § 14 tuhhiittid ruttátuálu vuáháduttemohjelm valmâštállâm äigitaavlu, mon
vuáđuld kuávlvâldustivrâ miärádâs maŋa ulmen lii ovdánid čuávuvávt:

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto**

- 19.2.-10.4.2024 ässei já palvâlusâi kevttei, pargovievâ sehe čonâsjuávhui uásálistitem, oovtâsttoimâmmonâttâlmij vaalmâšin porgâm, ciälkkámuštáttumeh já eres ääših sehe ohjelm jotkâvalmâštállâm kuávluváldustiivrâ radđiimist.
- strategia olášuttemohjelpargo stivrimjuávhu já čuávumjuávhu čuákkim 12.3.2024, fáddán sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia valmâštállâm
- tiedettem sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia valmâštállâmtilleest kuávluváldustiivrân 13.3.2024
- kuávlustiivrâ pargočuákkimeh čuákkimij 20. já 27.3.2024 ohtâvuodâst
- kuávlustiivrâ pargočuákkim 3.4.2024
- kuávluváldustiivrâ seminaar vuáháduttemohjelmist já palvâlemstrategiast 8.-9.4.2024
- kuávlustiivrâ iävtut vuáháduttemohjelmist kuávluváldustiivrân 10.4.2024
- tiedettem kuávlustiivrâ miärádâsiävtuttâsâst kuávluváldustiivrân 16.4.2024
- kuávluváldustiivrâ meerrid vuáháduttemohjelmist 22.4.2024
- kuávluváldustiivrâ miärádâs toimâttuvoo staatâvarijministeriön 25.4.2024 räi
- miärádâsah 47 miljojn euro vuáháduttemtoimâi tovâttâm nubâstusâin ive 2024 ruttâtuáluävtuttâsân kuávluváldustiivrâ čuákkimijn 22.4.2024 já/tâi 10.6.2024

Taan muddoost kalga väridid kuávdáš oovtâstpargokuoimijd já čonâsjuávhoid máhđulâšvuodâ celkkid ruttâtuálu vuáháduttemohjelm valmâštállâm várás. Ko sosiaal- já tiervâsvuotâhuolâttâs palvâlemstrategia hammiittâs lii kiedâvuššum strategia olášuttemohjelpargo stivrimjuávhust, celkkimmáhđulâšvuotâ vijdeduvoo kuoskâđ meiddei palvâlemstrategia valmâštállâm.

Máhđuliih celkkeeh láá ovdebij celkkimrieggei vuáđuld el.

- Laapi kiieldah
- Laapi litto
- Laapi kuávlu váldusuáppeornijdumeh: Julgâlii syergi union JAU Julgâlii syergi škuávlejum pargei ráđádállâmornijdume JUKO Sosiaal- já tiervâsvuotâsyergi ráđádállâmornijdume Sote rs
- Eennâmkodálâš ornijdumeráđádállâmkodde
- Laapi finnodâhulmuuh
- Laapi kävppikáámmár
- Laapi IJP-kuávdáš
- Laapi PI-toimâttâh
- Laapi ollâopâttâh
- Laapi áámmátollâškovlá
- Kemi-Torniovyeme škovlimkielâoovtâstume Lappia

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto**

Ruávinjaargâ škovlimkielâdâovtâstume Redu

- Sämitigge
- Laapi kuávlv evanġelis-luteriliih já ortodoksisiih servikodeh
- eres oovtâstpargokyeimih já čonâsjuávhuh

Valmâštállâm- já meridemäigitaavlu tiet ciälkkámušâid tarbâšeh majemustáá 3.4.2024.

lävtuttâs Pyereestvaijeemkuávlvujodetteijee

Kuávlustivrâ meerrid

1. tuhhiittid jieijâs uásild valmâštállâm äigitaavlu já ovdánem čielgimuási iävtuttâs miäldásávt;
2. väridid oovtâstpargokuoimijd já čonâsjuávhoid máhđulâšvuodâ celkkiđ 3.4.2024 räi ruttâtuálu vuáháduttemohjelm sehe sosiaal- já tiervâsvuotâhuolättâs palvâlemstrategia valmâštállâm várás.

Miärádâs Tuhhiittui.

Heli Trög poodij čuákkimân taan ääši kiedâvuššâm ääigi.

Lasetiäđuh Pyereestvaijeemkuávlvujodetteijee Jari Jokela

p. 040 5323 998

jari.jokela@lapha.fi

Strategiajodetteijee Sirkka-Liisa Olli

p. 040 662 9916

sirkka-liisa.oli@lapha.fi

Sämikielâ lävdikodde 18 § 26.3.2024

Čielgim

Ovdedemhovidâ Tuuli Miettunen

Laapi pyereestvaijeemkuávlv lii ráhtám algâvuávám ruttâtuálu täsitiäduvmân (lahtos 3).

Vuáháduttemohjelm toimâttuvoo staatâvarijministeriön, mii miäruštâl, pijssájuh-uv tooimah lovnâväldimlove uázžumân. Vuáháduttemohjelm kuáská puoh pyereestvaijeemkuávlv toimáid. Sämikielâ lävdikode pargon lii pyereestvaijeemkuávlvust adelum laavâ (611/2021) 33 § 2 mooment mielđ el. čielgâdid, áruvštállâđ já celkkiđ tast, maht kuávlvuldustiivrâ miärádâsah vaikutteh kielâlij vuoigâdvuodâi vuávâlâšvuodâ olâšutmân. Sämikielâ lävdikodde ciälkká (lahtos 4) ruttâtuálu vuáháduttemohjelmist jieijâs pargokuávlv uáinust.

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto**

- Lahtoseh** Lahtos 1 Ruttâtuálu vuáháduuttemohjelm raamá-/vuáđujuurdâmiärádâs tääsist
Kuávluváldustivrâ 19.2.2024 § 9 Bevdikirje lahtos
Lahtos 2 Ciälkkámuš ruttâtuálu vuáháduuttemohjelmist
- lävtuttâs** Ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Sämikielâ lävdikodde ciälkká ruttâtuálu vuáháduuttemohjelmist (lahtos).

Lasetiäđuh

Tuuli Miettunen
ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah
tuuli.miettunen@lapha.fi
puh. 040 484 2676

Miärádâs

Sämikielâ lävdikodde ceelhiij ruttâtuálu vuáháduuttemohjelmist. Ciälkkámuš
hämmejui lävdikode jesâniij kommenttij já nubástusiävtuttâsâi miäldásávt.
Nubásmittum ciälkkámuš lii labdosin.

Sámikielâ lävdikodde**Äššillisto****19§ Säámi kielâlaavâ 31 § miäldásii staatâtorjuu uuccâm ihán 2024**

Sámikielâ lävdikodde 19 § 26.3.2024

Čielgim

Tuuli Miettunen, ovdedemhovdâ, sámikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah Säámi kielâlaavâ 31 § miel staatâ budjetân kalga váldid meriruođâ staatâtorjuid pyereestvaijeemkuávlun, kieldáid, servikuddiid, sämmilij päikkikuávlvlu palgásáid sehe 18 §:st uáivildum priivaat tuáimeid laavâ heiviitmist šaddee eromâš lasekoloi luávdimân. Statâtorjuu ulmen lii tuárjuđ säámi kielâlaavâ olášume luávdimáin laavâ heiviitmist šaddee eromâš lasekoloid. Torjuu puáhtá miedettid ei. čuávuváid olesvuodáid: jurgâlem- já tulkkumkoloh (m. almostittemtoimâ), tiedettem, sámikielâi škovlim já kielâuápui áigásiih sajasâškoloh, sehe säámi kielâlaavâ heviittem oovdedmân lohtâseijee koloh. Riehtiministeriöst 28.2.2024 puáttám munetiäđu miel ive 2024 staatâtoorjâ lii uuccâmnáál 1.–30.4.2024 já staatâtorjuu meeri lii ohtsis 250 000 eurod.

Säámi kielâlaavâ 25 § miel Laapi pyereestvaijeemkuávlvlu palvâlusâst leijee pargei puáhtá miedettid pálháii virgeriijâ tâi pargoost luovâsmittem virgepargoi hoittám várás taarbâšlii sámikielâ tááidu haahâm várás, jis suu palvâlemkoskâvuotâ taan pargoadeleijee palvâlusâst lii pištám ucemustáá ive. Máttááttâs- já kulttuurministeriö lii meridâm ruttáid haavâid, main škuávlveh sámikielâlii sosiaal- já tiervâsvuotâsyergi pargovievâ já ovdedeh sámikulttuur máttim, mon taarbâš sosiaal- já tiervâsvuotâpalvâlusáin. Täid haavâid jođetteh Oulu ollâopâttâh já Laapi áámmátollâškovlâ. Haavâi olášuttemáigi lii 2023–2026 já toi ruttâdem lii ohtsis 2 miljovn eurod. Haavâi ääigi sosiaal- já tiervâsvuotâsyergi pargeid jurdâččum sámikielâi škovliittâsâi meeri lassaán koskâpuddâsávt. Škovliittâsâid uárnejeh vuáru miel tave-, aanaar- já nuorttâsámikielân. Škovliittâsah láá jurdâččum meidei Laapi pyereestvaijeemkuávlvlu pargeid.

Ivij 2023–2026 sámikielâi škovliittâsâi spiekâstâhlii pyeri falâldâh lii aggâ tiäduđid säámi kielâlaavâ 31 § miäldásii staatâtorjuu ucâmist pargovievâ sámikielâi uápui áigásiid sajasâškoloid, já eskin ton maŋa jurgâlem- já tulkkumkoloid. Kieldâin ive pištee sámikielâ škovliittâsâid uásálistee sosiaal- já tiervâsvuotâsyergi pargei sajasâškoloh láá lamaš oovtâ pargest suulân 30 000–40 000 eurod iveest.

lävtuttâs Ovdedemhovdâ, sámikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Sámikielâ lävdikodde iävtut kuávlustiivrân, ete Laapi pyereestvaijeemkuávlvlu oca säámi kielâlaavâ 31 § miäldásii staatâtorjuu ihán 2024 ohtsis 200 000 eurod, mast 165 000 eurod säámi kielâlaavâ 25 § miäldásáid sajasâškoloid já 35 000 eurod jurgâlem- já tulkkumkoloid.

Lasetiäđuh Tuuli Miettunen

ovdedemhovdâ, sámikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

tuuli.miettunen@lapha.fi

puh. 040 484 2676

Miärdâs

Sámikielâ lävdikodde iävtut kuávlustiivrân, ete Laapi pyereestvaijeemkuávlvlu oca säámi kielâlaavâ 31 § miäldásii staatâtorjuu ihán 2024 ohtsis 200 000 eurod, mast 165 000 eurod säámi kielâlaavâ 25 § miäldásáid sajasâškoloid já 35 000 eurod jurgâlem- já tulkkumkoloid.

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto****20§ Sämikielâ stivrimjuávhu ihemuštâlusâst iävtuttum tooimâi čuávnum**

Sämikielâ lävdikodde 20 § 26.3.2024

Tuávááš

Sämikielâ stivrimjuávkku lii ive 2023 ihemuštâlusâstis (lahtos 1) iävtuttâm pyereestvaijeemkuávlvun tooimâid sämikielâlij palvâlusâi tile pyereedmân. Kuávlustivrâ 15.11.2023 422 § lii čuákkimstis ciälkkám tooimâin (lahtos 2). Kuávluvâldustivrâ lii čuákkimstis 20.11.2023 64 § merkkim tiättun kuávlustiivrâ ciälkkámuš.

Sämikielâ lävdikodde čuávu ive 2024 čuákkimijnis ihemuštâlusâst iävtuttum tooimâi olášume kuávlustiivrâ ciälkkámuš mielásávt.

lävtuttâs**Ovdedemhovdá, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah**

Sämikielâ lävdikodde merkkee tiättun ive 2023 ihemuštâlusâst iävtuttum tooimâi ovdánem.

Lasetiäđuh

Tuuli Miettunen

ovdedemhovdá, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

tuuli.miettunen@lapha.fi

puh. 040 484 2676

Miärádâs

Sämikielâ lävdikodde merkkij tiättun ive 2023 toimâmuštâlusâst iävtuttum tooimâi ovdánem.

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto****21 § Tiättun: Laapi pyereestvaijeemkuávlv já Sämitige ihásâš ráđádállâm**

Sämikielâ lävdikodde 21 § 26.3.2024

Čielgim

Sämitiggeest adelum laavâ (974/1995) 9.1 § mielđ virgeomâhááh ráđádâleh Sämitiggijn puoh vijđes já merhâšittee tooimâin, moh pyehtih tállán já eromâš vuovvijn vaikuttid sämmilij sajattâhân algâalmugin, já moh kyeskih sämmilij päikkikuávlust el. sämikielâlij sosiaal- já tiervâsvuotâpalvâlusâi oovdedmân (saje 5).

Laapi pyereestvaijeemkuávlv haldâttâhnjuolgâdâs 10 § mielđ Laapi pyereestvaijeemkuávlv ráđádâl Sämitiggeest adelum laavâ 9 § mielđásávt Sämitiggijn aašijn, main puáhtá leđe eromâš merhâšume sämmiláid. Ráđádâlmijđ uárnejeh táárbu mielđ, mutâ jyehi tábâhtusâst ihásávt pyereestvaijeemkuávlv ornim sämikielâlij já kulttuurmielđásij palvâlusâi orniimist, oovdedmist sehe tooid lohtâseijee oovtâstpargoost, uulmijn já pargojuávust.

Laapi pyereestvaijeemkuávlv já Sämitige haldâttâhnjuolgâdâsmielđásâš ihásâš ráđádállâm 2023 tollui Teams-čuákkimin 12.12.2023. Ráđádâlmist čallii pevdikirje (lahtos).

Lahtoseh Lahtos pevdikirje Laapi pyereestvaijeemkuávlv já Sämitige haldâttâhnjuolgâdâsmielđásâš ihásâš ráđádállâm 2023

lävtuttâs Ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmielđásiih palvâlusah

Sämikielâ lävdikodde merkke tiättun Laapi pyereestvaijeemkuávlv já Sämitige ihásii ráđádállâm pevdikirje iveest 2023.

Lasetiäđuh Tuuli Miettunen
ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmielđásiih palvâlusah
tuuli.miettunen@lapha.fi
puh. 040 484 2676

Miärádâs Sämikielâ lävdikodde merkke tiättun Laapi pyereestvaijeemkuávlv já Sämitige ihásij ráđádállâm pevdikirje iveest 2023.

Sämikielâ lävdikodde**Äššillisto****22 § Tiättun: Iärutáttum sämikielâ lävdikoddeest sehe uđđâ jeessân nomáttum**

Sämikielâ lävdikodde 22 § 26.3.2024

Čielgim

Laapi pyereestvaijeemkuávlv piivdij 21.3.2022 Nuorttâlij sijdâčuákkim nomáttid jeessân sämikielâ lävdikoodán. Njellim-Kiävääjäävri já Njiävđám kuávlv nuorttâlâšrääđih meridii 30.3.2022 nomáttid Laapi pyereestvaijeemkuávlv sämikielâ lävdikoodán jesânin Anna-Katariina Feodoroff já värijesânin Heini Wesslin.

Jesânin nomáttum Anna-Katariina Feodoroff lii táttum 19.2.2024 Nuorttâlij sijdâčuákkimist iäru Laapi pyereestvaijeemkuávlv sämikielâ lävdikoddeest.

Njellim-Kiävääjäävri já Njiävđám kuávlv nuorttâlâšrääđih kiedâvuššii iärutáttum čuákkimstis 26.2.2024.

Njellim-Kiävääjäävri já Njiävđám kuávlv nuorttâlâšrääđih miedettii iäru Anna-Katariina Feodoroffin já väljejii Teemu Titola jesânin Laapi pyereestvaijeemkuávlv sämikielâ lävdikoodán.

Nuorttâlij sijdâčuákkim lii almottâm ääšist pyereestvaijeemkuávlvun šledgâpostáin 5.3.2024.

Pyereestvaijeemkuávlvust adelum laavâ (611/2021) 75 § 3 mooment miel luáttámuštoomâst puáhtá iärániđ pyere suujâ tiet. Iäru miedeetmist meerrid toimâorgan, mii lii luáttámušulmuu valjim. Laapi pyereestvaijeemkuávlv kuávlvâldustivrâ lii asáttâm sämikielâ lävdikode já ton tiet iäránem já uđđâ jeessân nomáttum tábáhtuvá kuávlvâldustiivrâ peht. Toomah láá algáttum, vâi äšši šadda kuávlvâldustiivrân.

Iävtuttâs Ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

Sämikielâ lävdikodde merkkee tiättun tom, ete iärutáttum lii puáttám.

Lasetiäđuh

Tuuli Miettunen

ovdedemhovdâ, sämikielâliih já kulttuurmiäldásiih palvâlusah

tuuli.miettunen@lapha.fi

puh. 040 484 2676

Miäradâs

Sämikielâ lävdikodde merkkij tiättun tom, ete iärutáttum lii puáttám.

Sámikielâ lävdikodde

Äššillisto

23§ Eres ääših

Sámikielâ lävdikodde 23 § 26.3.2024

Kiedâvuššojeh máhđuliih eres ääših.

Saavâjodetteijee lopâttij čuákkim tijme 14.12.